

Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma strategiakaudelle 2022-2025

VD/1524/00.01.02.00/2022

RV/HO/SAP/KML/ST/MT/HY-L

Sukupuolten tasa-arvo ja kaikkien ihmisten yhdenvertaisuus ovat ihmisoikeuksia, joiden edistämiseen Suomen valtio on sitoutunut monin kansainvälisin sopimuksin. Ne ovat myös perusoikeuksia, joilla on perustuslain suoja. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen sekä syrjimättömyyden velvoitteet on asetettu tasa-arvolaissa (laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986) ja yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014). Nämä lait asettavat kunnalliselle toiminnalle monenlaisia vaatimuksia, mukaan lukien suunnitteluvetoa.

Vantaan kaupunki on tehnyt laajaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelua vuodesta 2006. Tämä tarkoittaa sitä, että henkilöstöpoliittisen suunnittelun lisäksi teemme toiminnallista suunnittelua. Vantaan kaupungin henkilöstön keskinäistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävissä *henkilöstöpoliittisessa* suunnittelussa käsitellään muun muassa rekrytointia, palkkatasa-arvoa, syrjimättömyyttä ja monimuotoisuutta. *Toiminnallisessa* suunnittelussa kehitetään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä ja syrjimättömyyttä kaupunkimme päätöksenteossa, palveluissa ja kumppanuuksissa. Henkilöstöpoliittinen ja toiminnallinen suunnittelu ovat toisistaan erillisiä prosesseja, joilla saadaan aikaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. *Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöllä* tarkoitetaan tietoista, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa arvioidaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista ja edistämistä toiminnan eri lohkoilla ja toteutetaan tarvittaessa perusteltuja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuushakuisia muutoksia toiminnan toteutukseen. Suunnittelun ja työn tueksi on kehitetty erilaisia menetelmiä ja työkaluja, joita Vantaalla on käytetty eri menetelmiä soveltaen ja yhdistellen.

Kaupunkimme sitoutuminen tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen ilmaistaan Innovaatioiden Vantaa -strategiassa 2022–2025 Vantaan arvojen yhteydessä:

”Kaupungin arvot ovat yhteinen käsitys siitä, mikä meille on tärkeää ja arvokasta. Ne ohjaavat kaupungin päätöksentekoa ja koko organisaation toimintaa. Toimialoilla voi lisäksi olla oman toimintansa kannalta määriteltyjä eettisiä periaatteita. Vantaan kaupunki sitoutuu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen ja syrjimättömiin toimintatapoihin. Tämä edellyttää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä kaikessa päätöksenteossa ja kaikissa palveluissa. Vantaa toteuttaa UNICEF:n lapsiystävällisen kunnan periaatteita. Vantaa kuuluu myös Maailman terveysjärjestön WHO:n ikäystävällisten kaupunkien verkostoon.”

Vantaalla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun lähtökohta on kaupunkitasoinen suunnitelma, joka linjaa millaisin tavoittein ja toimenpitein vastaamme kaupunkina tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain velvoitteisiin syrjimättömästä toiminnasta ja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisestä. Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelman 2022–2025 nimi on ”*Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät ole. Ne tehdään. Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma 2022–2025*”. Se on kolmiosainen:

- Osassa 1 (Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyömme kehykset) asetetaan perusta, jolle tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyömme rakentuu.
- Osassa 2 (Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus) linjataan päätöksenteon ja palvelujen työtä tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain viitekehyksen mukaisesti. Kunkin lainkohdan

yhteydessä asetetaan tavoite ja sen toteutumiseksi lähivuosien toimenpiteet. Toimenpiteet jakautuvat säilyttäviin, vahvistaviin ja uusiin avauksiin. Säilyttävät toimenpiteet ovat jo käytössä ja niiden merkitys koko työlle on keskeinen. Vahvistavilla toimenpiteillä halutaan laajentaa tai syventää työtä, joka on jo käynnissä. Uusia avauksia tarvitaan siihen, että kehitymme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössämme ja että osaamme lukea toimintaympäristöämme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön kentällä. Toiminnallisen työn tavoitteet ja toimenpiteet on listattu suunnitelman liitteeseen 2.

- Osassa 3 (Henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus) kuvataan, miten henkilöstöpoliittista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä kaupungilla tehdään. Vantaalla tehdään vuosittain kaupunkitasoinen henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Tämä vuosittain tehtävä suunnitelma on liitetty osaksi henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa ja henkilöstökertomusta. Vantaalla työnantajan ja henkilöstön edustajat ovat sopineet paikallisesti, että tasa-arvosuunnitelman osana oleva kaupunkitasoinen palkkakartoitus tehdään joka kolmas vuosi ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma muilta osin vuosittain. Lisäksi kaikilla palvelualueilla laaditaan vuosittain henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelma, jonka laadintapohjassa ohjataan jokaista palveluallueta kuvaamaan palvelualueen omat tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen liittyvät tavoitteet tai kehittämiskohteet kaupunkitasoisesti asetettujen tavoitteiden pohjalta. Henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö kuuluu työnantajan ja henkilöstöjärjestöjen yhteistoiminnan piiriin. Suunnitelman 3 osa on käsitelty yhteistoiminnassa henkilöstöjärjestöjen edustajien kanssa 25.1.2022.

Kaupunginhallitus johtaa Vantaan kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta (kuntalain 38 §).

Kaupunkitasoisen toiminnallisen suunnitelman hyväksymisen jälkeen toimialat ja niiden palvelualueet käsittelevät suunnitelman johtoryhmissään ja konkretisoivat, mitä tavoitteet, toimenpiteet ja niiden toteuttaminen tarkoittavat nimenomaan kyseisen toimialan ja palvelualueen toiminnassa. Toimialoilla suunnitellut tasa-arvo- ja ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan liittyvät toimenpiteet esitellään kaupunginhallitukselle viimeistään syksyllä 2022. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen raportoidaan kaupunginhallitukselle kahden vuoden sisällä.

Kaupunginhallitus 14.2.2022 § 14

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä osat 1 ja 2 Vantaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelmasta 2022–2025 *"Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät ole. Ne tehdään. Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma 2022–2025"*,
- b) merkitä suunnitelman osa 3 Henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus tiedoksi, ja
- c) lähettää suunnitelmakokonaisuus (osat 1, 2 ja 3) kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunginhallitus 28.2.2022 § 14

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä osat 1 ja 2 Vantaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelmasta 2022–2025 *"Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät ole. Ne tehdään. Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma 2022–2025"*,
- b) merkitä suunnitelman osa 3 Henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus tiedoksi, ja
- c) lähettää suunnitelmakokonaisuus (osat 1, 2 ja 3) kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginjohtaja täydensi esittelytekstin viimeisen kappaleen kuulumaan seuraavasti:

Kaupunkitasoisen toiminnallisen suunnitelman hyväksymisen jälkeen toimialat ja niiden palvelualueet käsittelevät suunnitelman johtoryhmissään ja konkretisoivat, mitä tavoitteet, toimenpiteet ja niiden toteuttaminen tarkoittavat nimenomaan kyseisen toimialan ja palvelualueen toiminnassa. *Toimialoilla suunnitellut tasa-arvo- ja ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan liittyvät toimenpiteet esitellään kaupunginhallitukselle viimeistään syksyllä 2022. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen raportoidaan kaupunginhallitukselle kahden vuoden sisällä.*

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Lisäksi merkittiin, että perussuomalaisten kaupunginhallitusryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun valmistelussa olisi otettava huomioon muuttuneet valitsevat olosuhteet yhteiskunnassamme. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman pitää olla selkeä sekä yksinkertainen. Ohjeistukset sekä toimintatavat on esitettävä sellaisessa muodossa, että ne toimivat käytännön työssä sekä ohjaamisen että johtamisen välineenä. Suunnitelman on noudatettava selkeästi ja johdonmukaisesti Suomen valtion perustuslakia, lakia naisten ja miesten tasa-arvosta sekä yhdenvertaisuuslakia.

Kaupunginvaltuusto 28.3.2022 § 9

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi liitteenä oleva Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma 2022–2025.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että perussuomalaisten kaupunginvaltuustoryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyön suunnitelman tulee olla selkeä sekä yksinkertainen. Ohjeistukset sekä toimintatavat on esitettävä sellaisessa muodossa, että ne toimivat käytännön työn välineenä sekä ohjaamisen ja johtamisen instrumentteina. Suunnitelman on noudatettava selkeästi ja johdonmukaisesti Suomen valtion perustuslakia, lakia naisten ja miesten tasa-arvosta sekä yhdenvertaisuuslakia, niihin mitään lisäämättä.

Suunnitelma on nyt aivan liian pitkä ja sen laatimiseen on käytetty kohtuuttoman paljon valmisteluresursseja. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaki ei velvoita 89 sivuisen suunnitelman laatimiseen, vaan ainoastaan tekemään arvion pohjalta laaditun suunnitelman tarvittavista toimista. Perussuomalaiset ei jaa näkemystä siitä, että esitelty kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön

suunnitelma ohjaa edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tarkoituksenmukaisella tavalla. Kuntaliiton laatimat asiakirjat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistämiseen ovat riittävä pohja kunnallistason suunnitelmien laatimiseen, eikä tällaista ylimitoitettua suunnitelmaa tarvita.

Suunnitelmassa on monia kohtia, joita tavallisten kuntalaisten ja luottamushenkilöiden on vaikea hyväksyä. Asiakirjassa käytetään vakiintuneita puhekielen sanoja tavalla, joka luo niistä monimerkityksellisiä, jolloin sanat menettävät merkityksensä. Tämä on huolestuttavaa.

Esimerkiksi vihapuheen käsite on monitulkintaisuudessaan sopimaton lakitekstiin, eikä se siten sovi myöskään kaupungin asiakirjoihin. Kaupungin tulee painottaa hyväkäytöksisyyttä ja toisten kunnioittamista, mutta sen ei tule yrittää estää tai tukahduttaa tunteiden ja poliittisten mielipiteiden ilmaisemista.

Perustuslaki takaa kansalaisille oikeuden myös negatiivisten tunteiden julkituomiseen. Avoimessa yhteiskunnassa esiintyy välttämättä erilaisia mielipiteitä. Myös sellaisia, jotka eivät ole linjassa erilaisten hyvin epämääräisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskäsitysten kanssa. Tapa, jolla suunnitelma käsittelee tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ei edistä avoimelle yhteiskunnalle elintärkeää keskustelukulttuuria.

Asiakirjassa sotketaan biologinen sukupuoli ja sukupuoli-identiteetti. Kaupungin toimissa on hyvä painottaa, että sukupuoli-identiteetin määrittelyn haasteista kärsiviin tulee suhteutua myötätunnolla, mutta kaupunkilaisia ei voida velvoittaa asiakirjassa mainitulla ilmoitusluontoisella tavalla hyväksymään naista mieheksi tai päinvastoin, varsinkaan juridisen sukupuolen vastaisesti.

Kaupungin työntekijöillä ja asukkailla on perustuslain takaama omantunnonvapaus. Omaan maailmankuvaan perustuvan uskonnollisen tai aatteellisen vakaumuksen harjoittaminen saa näkyä ja kuulua, julkisestikin, vaikka siitä joku mielensä pahoittaisikin. Siihen ei tule yrittää erilaisilla suunnitelmilla vaikuttamaan.

Liite:

- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät ole. Ne tehdään. Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma 2022–2025.

Muutoksenhakuohje: 2.1. Valituskielto

Lisätiedot:

hallintoasiantuntija Meija Tuominen, puh. 040 715 6293, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
työmarkkinalakimies Sanna Tonteri, puh. 040 737 0565, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi